

**Powiatowa Stacja
Sanitarno – Epidemiologiczna
we Wrześni**

**Prezentacja na podstawie broszurki
„Zakażenia przenoszone drogą płciową, czyli
jak zadbać o zdrowie” Bartosza Szetela**

Klaudia Zbieranek

Zakażenia przenoszone drogą płciową

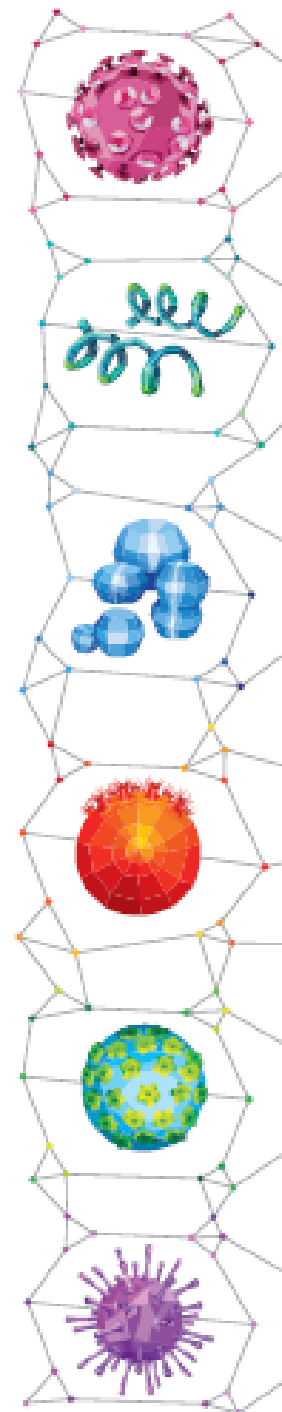
Zakażenia przenoszone drogą płciową stanowią poważne problemy zdrowotne, zarówno w Polsce, jak i na świecie.

Jest to problem, który od kilku lat szybko narasta.

Niektóre zakażenia przenoszone drogą płciową, np. kiła, ponownie zaczęły dotykać osoby podejmujące kontakty seksualne bez prezerwatywy.

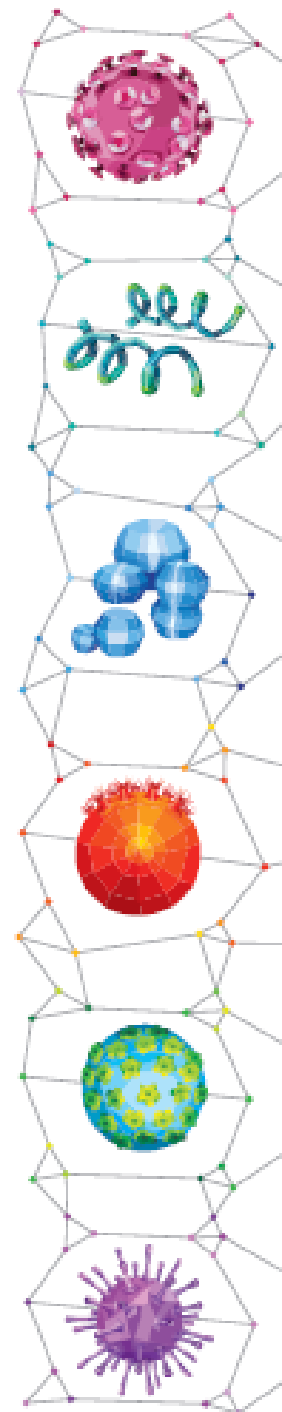
Ponadto zakażenia przenoszone drogą płciową dość często występują razem z infekcją HIV.

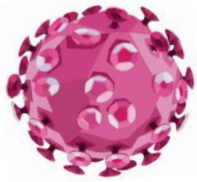
Głównymi zakażeniami przenoszonymi drogą płciową są: **HIV, Kiła, Rzeżączka, Chlamydia, HPV, HSV.**

HIV

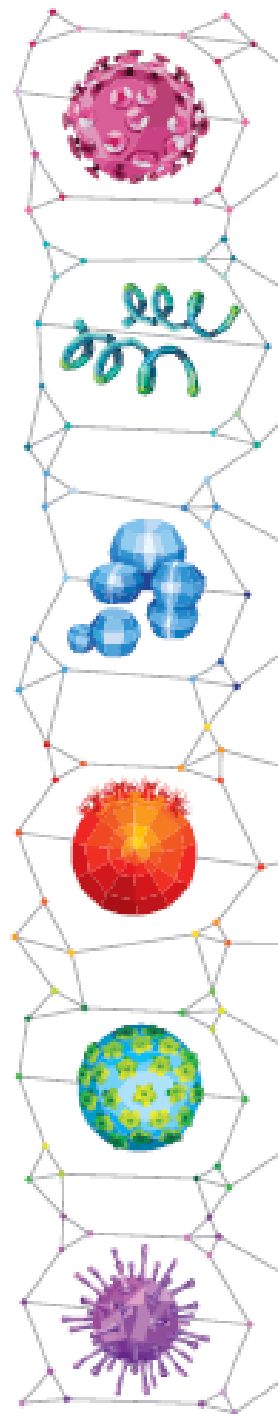
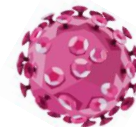
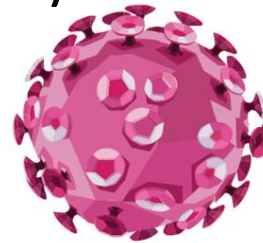
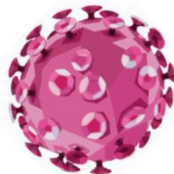
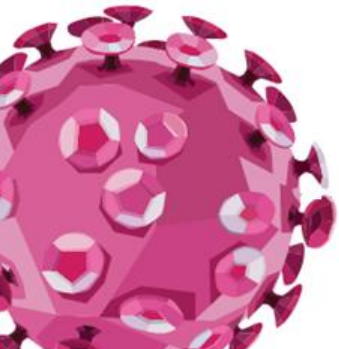

Co to jest HIV?

HIV (*human immunodeficiency virus*) to **ludzki wirus niedoboru (upośledzenia) odporności uszkadzający komórki układu odpornościowego**, który bez leczenia – po średnio 6 - 12 latach – prowadzi do wystąpienia **AIDS**.

Zakażenie wykryte odpowiednio wcześnie można kontrolować dzięki lekom antyretrowirusowym i w ten sposób zapobiegać rozwojowi choroby.

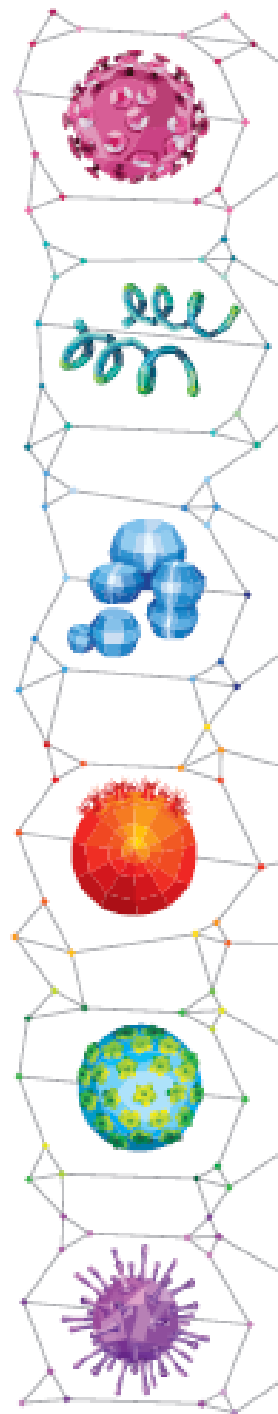
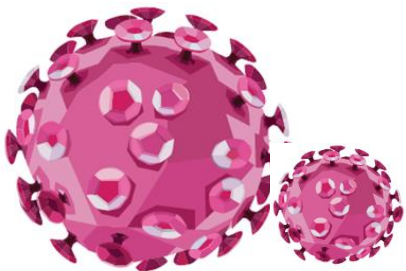
Jak się przenosi?

W codziennych warunkach zakaźne są: **krew, sperma, preejakulat** (wydzielina z cewki moczowej pojawiająca się w chwili podniecenia) i **śluz pochwowy**.

Aby w ogóle mogło dojść do zakażenia muszą się one dostać albo na świeżą ranę, albo na błony śluzowe (oczy, usta, nos, pochwa, odbyt, cewka moczowa).

Nieuszkodzona skóra zabezpiecza przed zakażeniem.

W kontaktach seksualnych przed zakażeniem chronią: **prezerwatywa, chusteczki lateksowe i rękawiczki**.

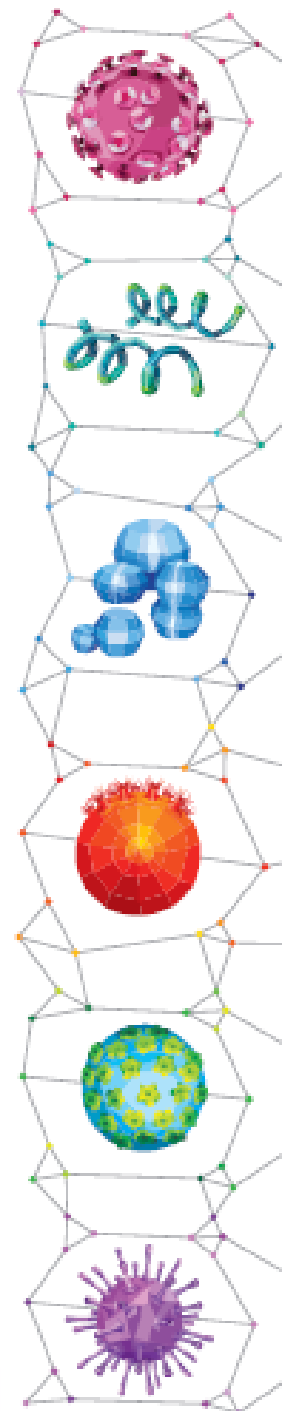

Jak się przenosi?

Codziennie kontakty, tj. wspólne mieszkanie, praca, korzystanie z tych samych przyborów kuchennych czy z tej samej łazienki, **nie stanowią zagrożenia**.

HIV jest bowiem wrażliwy **na działanie detergentów** (mydło, proszek do prania, płyn do mycia naczyń), więc po kontakcie z nimi traci zakaźność.

Podobnie działają na niego **podwyższona temperatura** (powyżej 56 °C) i **wysuszenie**.

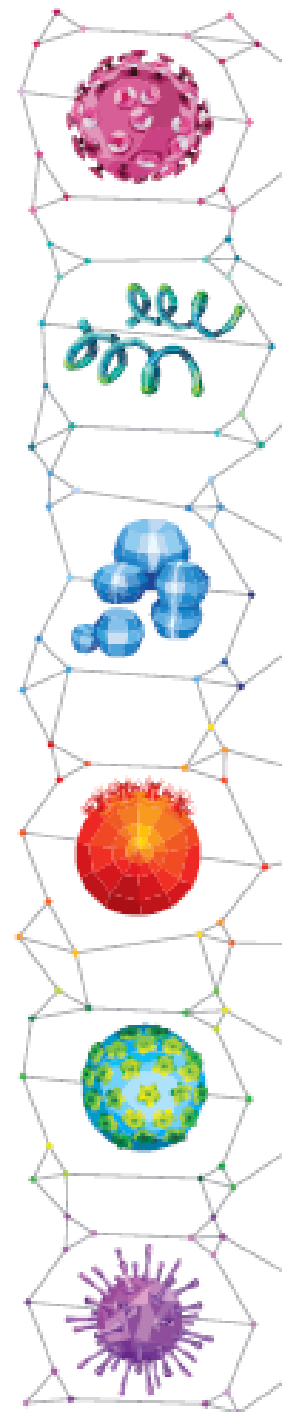
Jak się przenosi?

Do zakażenia dochodzi przede wszystkim **podczas kontaktów seksualnych i dożylnego używania narkotyków**.

W przypadku braku odpowiedniego postępowania w ciąży, przed porodem, a następnie w jego trakcie, zakażenie HIV może być również **przeniesione z zakażonej matki na dziecko**.

Karmienie piersią przez zakażoną kobietę jest **zabronione**.

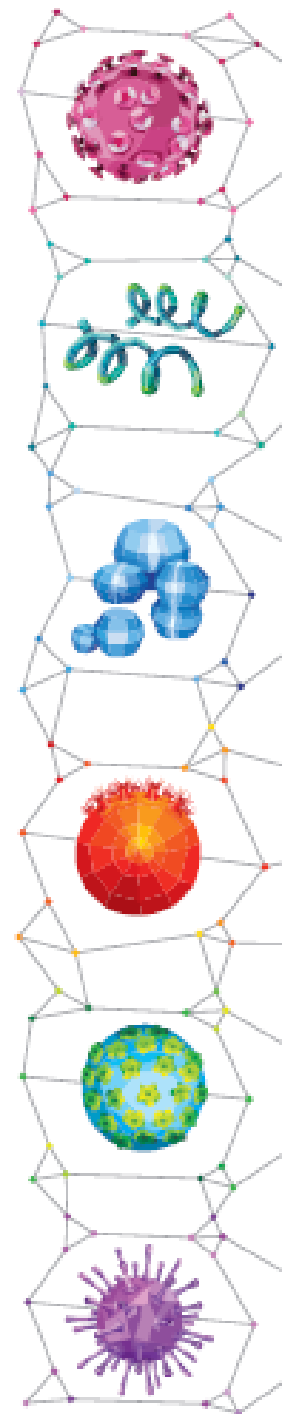
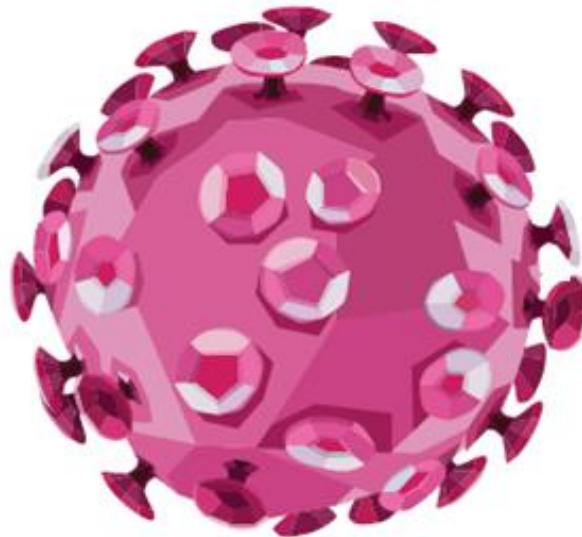
Ryzykowne jest też używanie wspólnych rurek (słomek, banknotów) do wciągania narkotyków, jeśli na ich końcach znajduje się krew (w takiej sytuacji istnieje również duże ryzyko zakażenia się **HBV i HCV – tzw. żółtaczkami zakaźnymi**).

Jak są objawy?

W początkowej fazie zakażenia (pierwsze 2 – 8 tygodni) mogą wystąpić **całkowicie niecharakterystyczne objawy przypominające grype**.

Mogą one również w ogóle **nie wystąpić**, nawet przez wiele następnych lat.

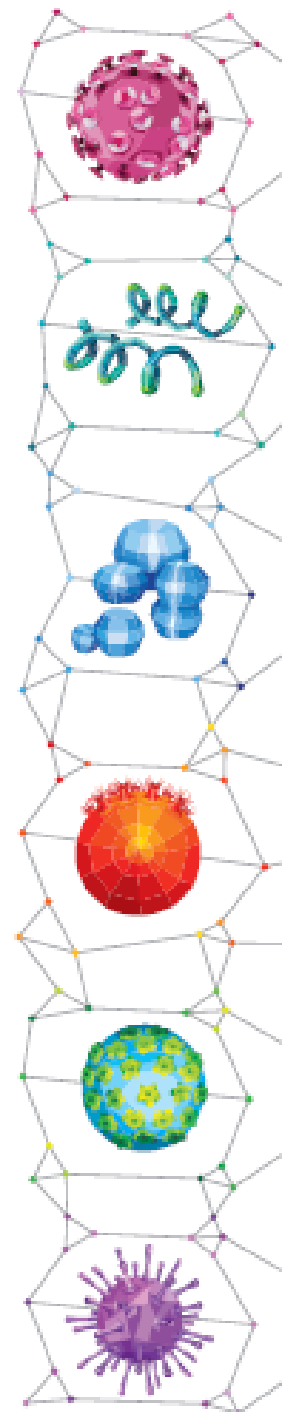
Jak można się zbadać i leczyć?

Jedynym sposobem potwierdzenia bądź wykluczenia zakażenia jest **wykonanie testu wykrywającego przeciwciała anty-HIV lub białko p-24 wirusa**.

W razie wyniku dodatniego należy **go zweryfikować testem potwierdzenia wykonywanym z drugiego pobrania krwi** (wyjątkiem są punkty konsultacyjno – diagnostyczne – testy wykonywane są z krwi pobranej podczas jednego pobrania).

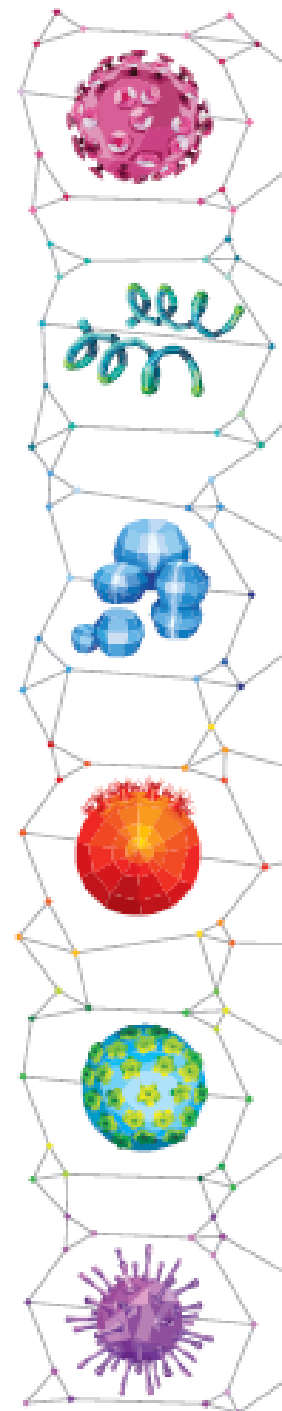
Zakażenie można wykluczyć dopiero po 3 miesiącach od ryzykownej sytuacji. Można je jednak zwykle potwierdzić wcześniej, bo już po 5-6 tygodniach.

Z kolei po 2 tygodniach od ryzykownej sytuacji można postawić wstępne podejrzenie zakażenia.

Jeśli podejrzewasz, że mogłaś/mogłeś zakazić się HIV?

Badanie można wykonać u lekarza, zastrzegając swoje dane osobowe, a także **nieodpłatnie** i **anonimowo** w punktach konsultacyjno – diagnostycznych (www.aids.gov.pl – zakładka Testy na HIV).

Krajowe Centrum ds. AIDS
Agenda Ministra Zdrowia

O nas ▾ ekontra Informacje prasowe ▾ Kontakt

Szukaj

EN
bip

TELEFONY ZAUFANIA HIV/AIDS

226 928 226*
*czynny od poniedziałku do piątku od 9.00 do 21.00
Od września do grudnia 2020 r. dodatkowe godziny pracy: od 21.00 w każdy piątek do 9.00 w poniedziałki

800 888 448**
**Połączenie bezpłatne

Krajowy program Kampanie Publikacje Organizacje pozarządowe Współpraca międzynarodowa Zamówienia publiczne

PUNKTY KONSULTACYJNO-DIAGNOSTYCZNE

gdzie **bezpłatnie, anonimowo i bez skierowania** można wykonać testy na HIV

i CO WARTO WIEDZIEĆ, ZANIM PODEJMIE SIĘ DECYZJĘ O ZROBIENIU TESTU NA HIV?

i ZALECENIA W PKD W ZWIĄZKU Z SARS-CoV-2

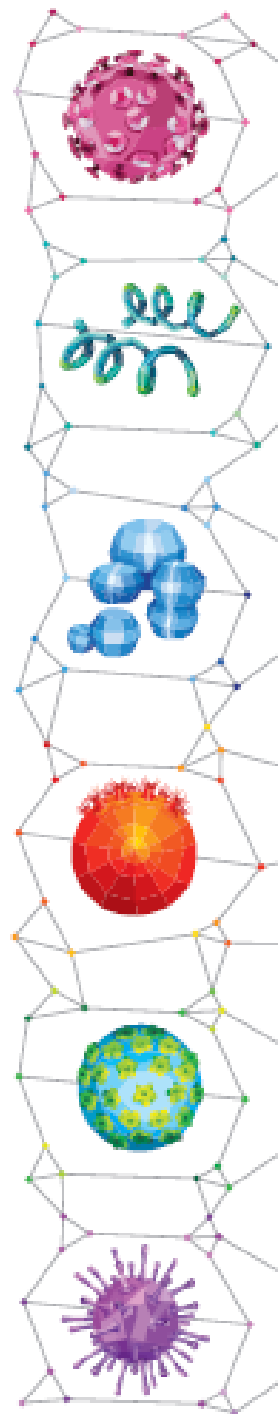
Oceń PKD

Leczenie

Leczenie osób żyjących z HIV w Polsce jest finansowane w 100 % przez Ministerstwo Zdrowia i dostępne dla każdego pacjenta, który ze wskazań medycznych kwalifikuje się do leczenia.

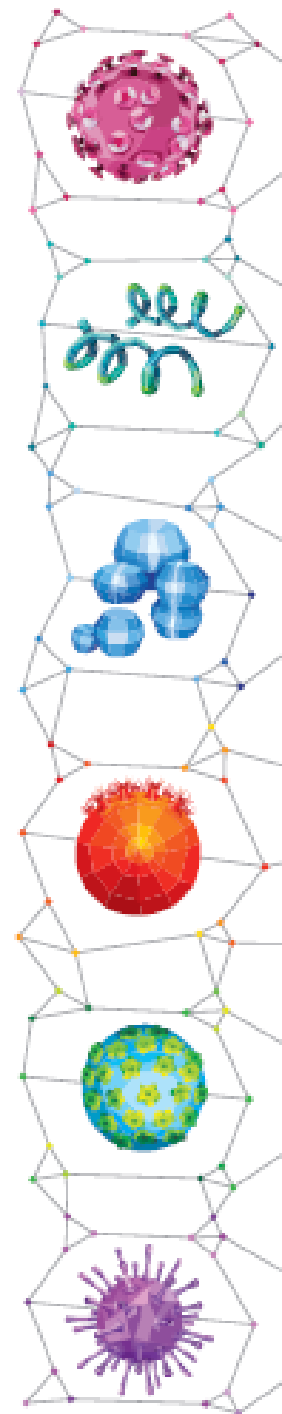
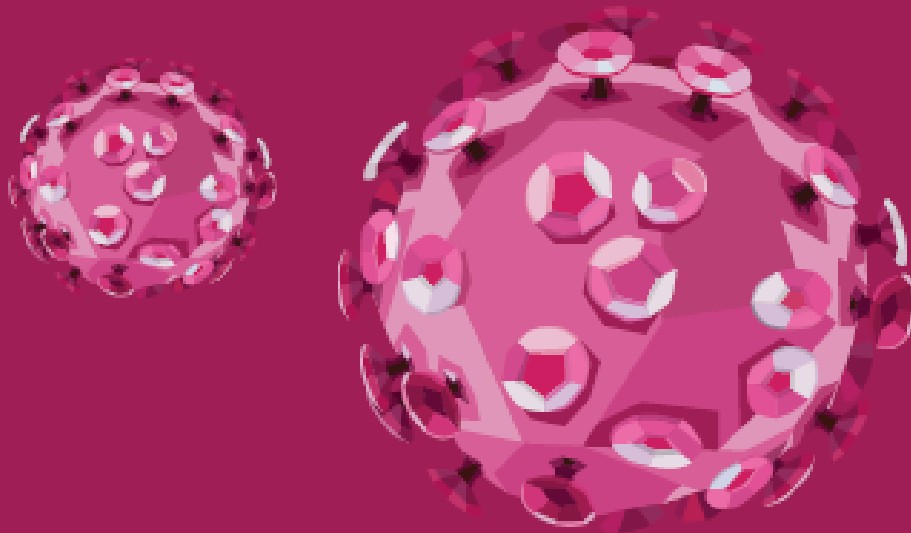
Leczenie nie tylko umożliwia zablokowanie namnażania wirusa, lecz także zdecydowanie wydłuża i poprawia jakość życia.

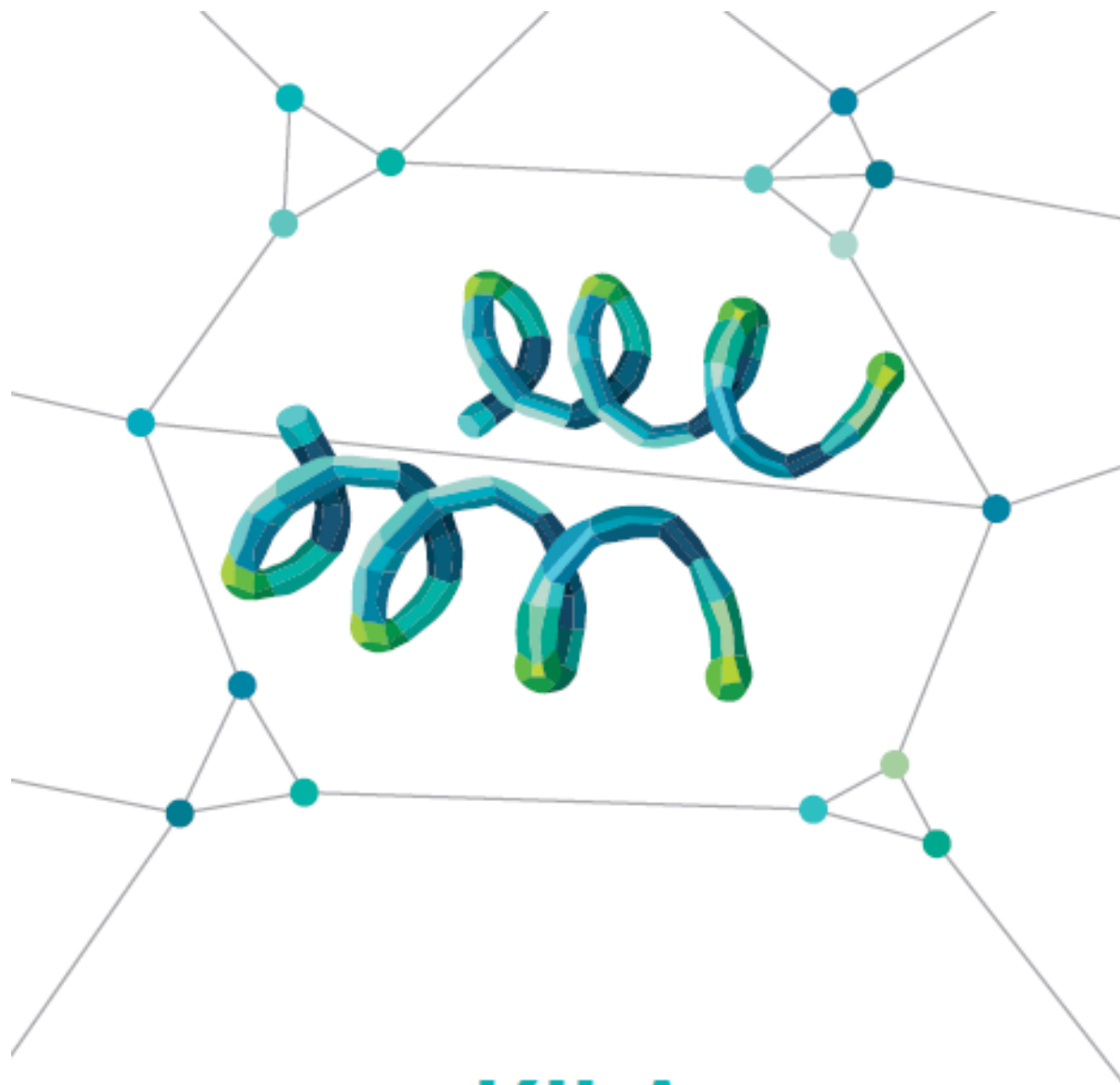
Im wcześniej zakażenie zostanie wykryte, tym prostsze będzie jego leczenie (będzie obarczone mniejszą liczbą powikłań).

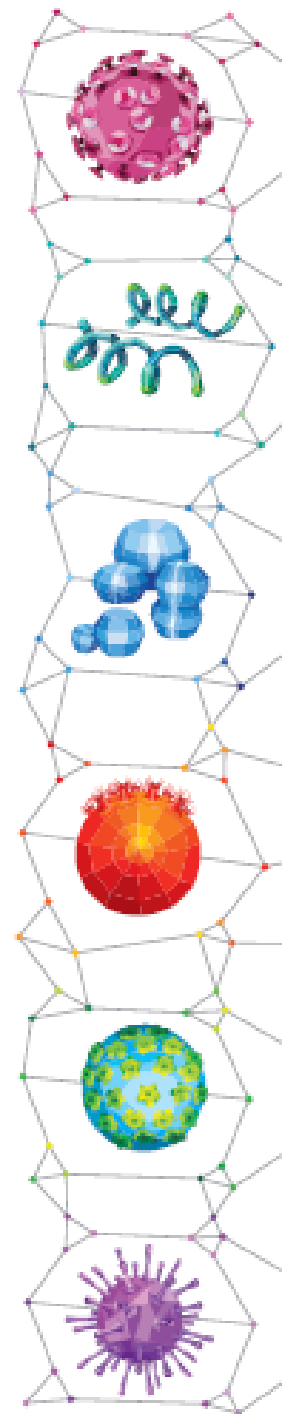
PAMIĘTAJ!

Nawet w przypadku skutecznego leczenia
nie należy rezygnować ze stosowania prezerwatyw
podczas kontaktów seksualnych,
gdyż wciąż istnieje ryzyko zakażenia partnera.

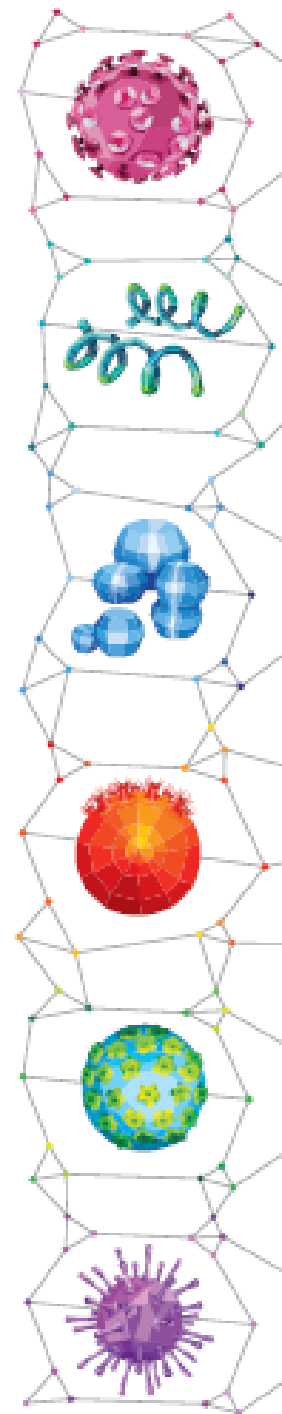
KIŁA

Co to jest kiła?

Kiła to zakażenie wywołane przez krętka bladego (bakterię), niekiedy nazywane syfilisem.

Istnieje również wiele innych barwnych nazw historycznych.

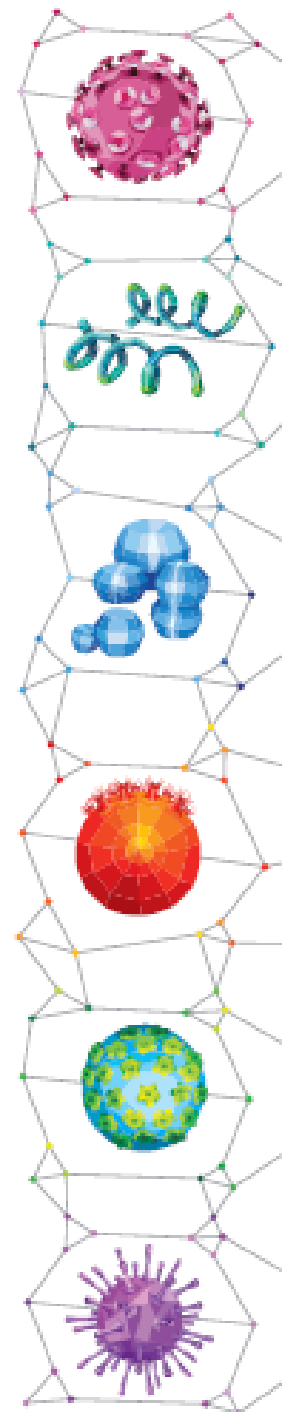

Jak się przenosi?

Przenosi się bardzo łatwo **podczas bliskich kontaktów z zakażoną osobą**, w tym również podczas seksu oralnego, jeśli zmiany (owrzodzenia lub guzki) zlokalizowane są w obrębie jamy ustnej lub gardła.

Ryzykowne może być nawet używanie wspólnych przyborów kuchennych, kosmetycznych czy choćby całowanie (w zależności od stanu zakażonego).

Kontakt musi być bezpośredni i bliski, gdyż krętek białki jest bardzo wrażliwy na czynniki fizyczne (niska / podwyższona temperatura, słońce, wysuszenie) i chemiczne.

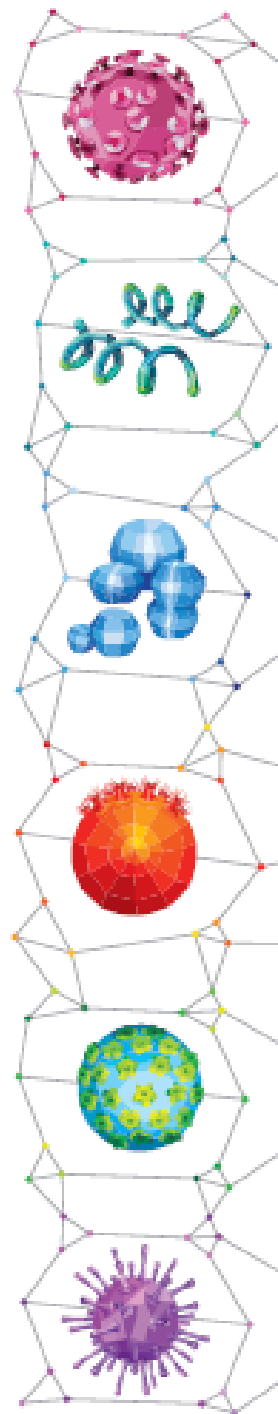

Jak się przenosi?

Bakterie łatwo giną poza organizmem.

Anegdotyczne opowieści o kile nabytej w związku z korzystaniem z publicznych toalet lub wspólnych ręczników należy uznać za mało prawdopodobne. Prezerwatywa, chusteczka lateksowa i rękawiczki chronią przed zakażeniem.

Jeśli chusteczki lateksowe do seksu oralnego z kobietą nie są dostępne, można je zrobić samemu rozcinając prezerwatywę wzdłuż.

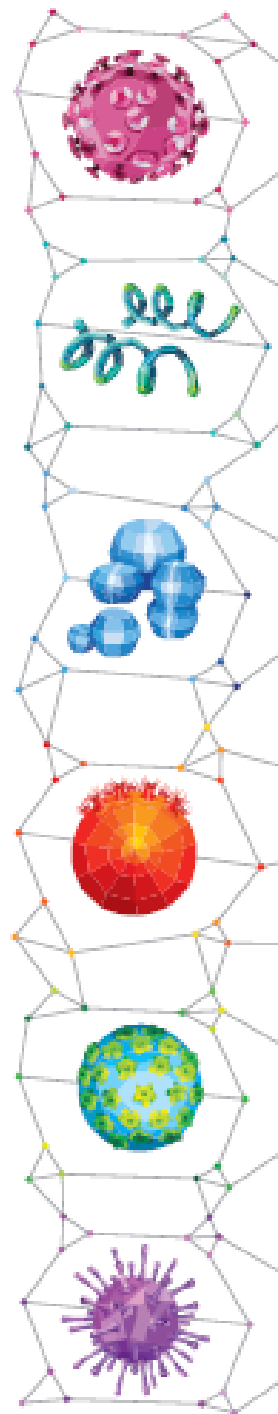
Jakie są objawy?

Kiła nazywana jest wielkim imitatorem i może naśladować wiele innych chorób. W jej przebiegu można wyróżnić trzy okresy:

- **Kiła wczesna pierwszorzędowa:**

Po kilku tygodniach od zakażenia w miejscu wniknięcia bakterii (zwykle penis, usta, język, gardło, palec, srom, pochwa, odbył) pojawia się owrzodzenie – twarde i zupełnie bezbolesne – dlatego może zostać niezauważone.

Jest ono bardzo zakaźne, jednak znika samoistnie po kilku tygodniach.

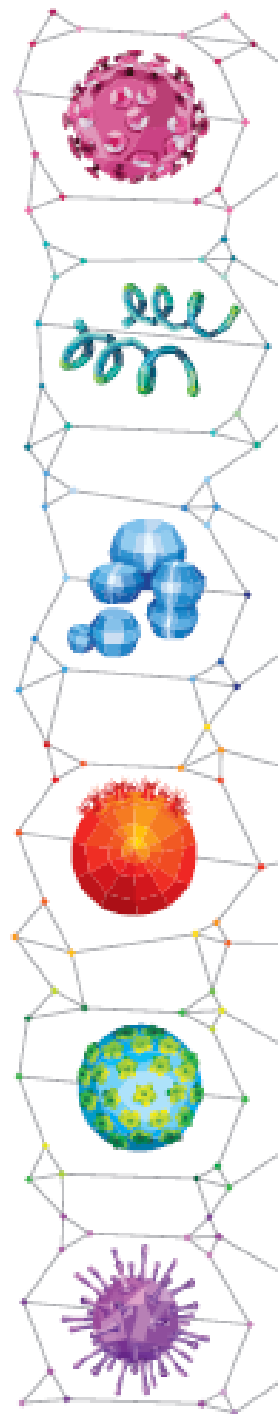
Jakie są objawy?

- **Kiła wczesna drugorzędowa:**

Z miejsca pierwotnego zakażenia bakterie rozsiewają się po całym organizmie, co prowadzi do pojawienia się grudkowej czerwonawej wysypki na tułowiu i – co bardzo charakterystyczne – również na dłoniach i podszewkach.

Zmiany skórne nie swędzą, ale po ich rozdrapaniu wydzielina jest bardzo zakaźna.

Po kilku tygodniach wysypka ustępuje samoistnie.

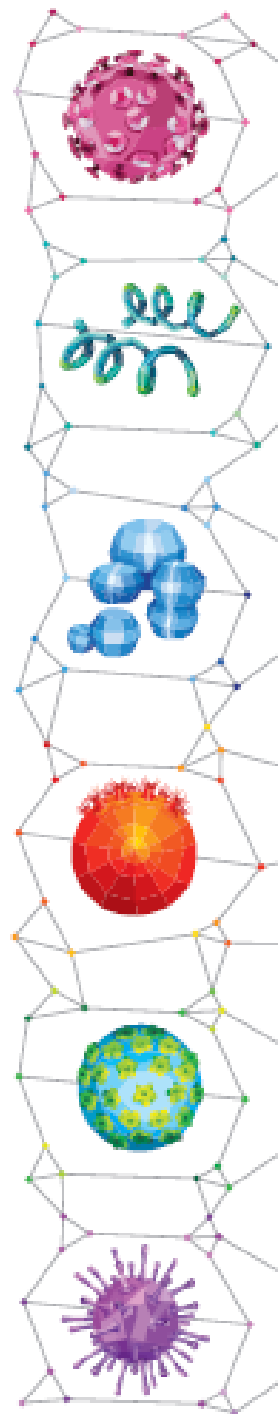

Jakie są objawy?

- **Kiła późna:**

Po ponad 2 latach od zakażenia, zwykle zupełnie bezobjawowych, mogą pojawić się tzw. kilaki (guzki). Mogą wystąpić w dowolnej okolicy, są bezbolesne, zwykle nieco ciemniejsze od otaczającej skóry. Kilaki często ulegają martwicy i rozpadają się z wytworzeniem owrzodzeń i zniszczeniem okolicznych tkanek (zniszczenie i zniekształcenie, np. nosa narządów płciowych, narządów wewnętrznych).

U osób zakażonych HIV zmiany kiłowe mogą być mnogie i rozsiane, a ponadto mogą utrzymywać się dłużej lub pojawiać wcześniej.

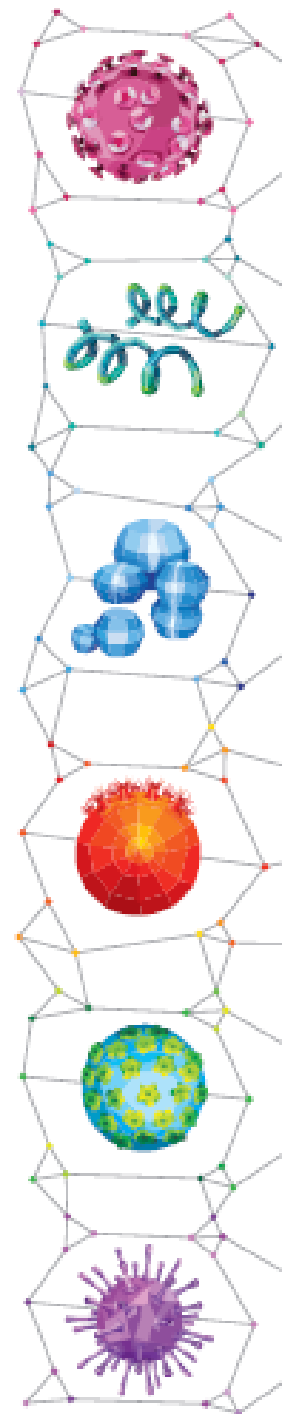

Jak można się zbadać i leczyć?

Jedynym wiarygodnym badaniem jest test krwi wykrywający przeciwciała krętkom kiły (VDRL, RPR), który w razie wyniku dodatniego należy zweryfikować tzw. testem potwierdzenia.

Leczenie jest zazwyczaj dość proste i polega na przyjmowaniu antybiotyku.

W zależności od fazy zakażenia podaje się dawkę jednorazową albo kontynuuje leczenie przez 10-21 dni.

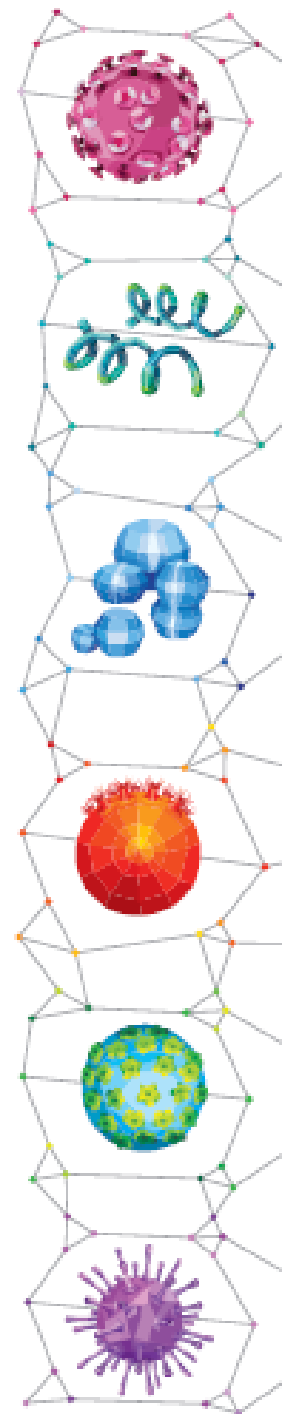

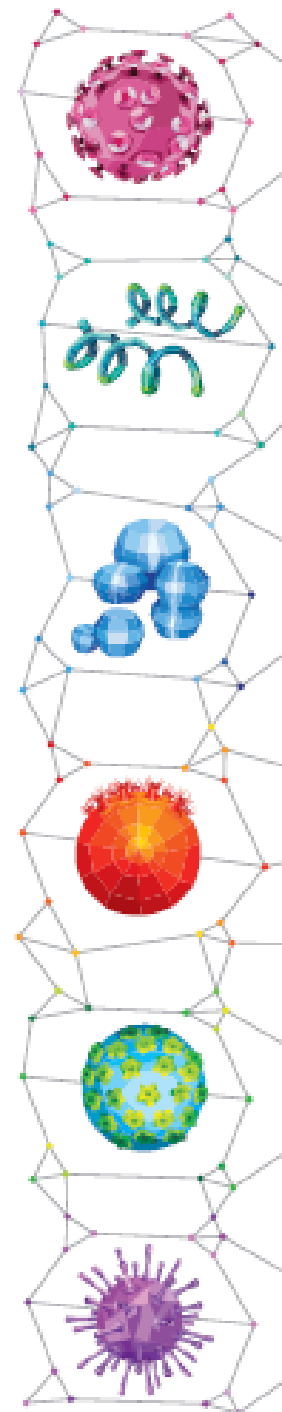
Jak można się zbadać i leczyć?

Leczenie praktycznie zawsze prowadzi do pełnego wyzdrowienia, jeśli jednak zostanie rozpoczęte dopiero po 5-10 latach od zakażenia mogą pozostać trwałe uszkodzenia wyrządzone przez bakterie.

Opisuje się coraz więcej przypadków nieskutecznego leczenia związanych z opornością bakterii na stosowane antybiotyki.

Przechorowanie nie zabezpiecza przed kolejnym zakażeniem.

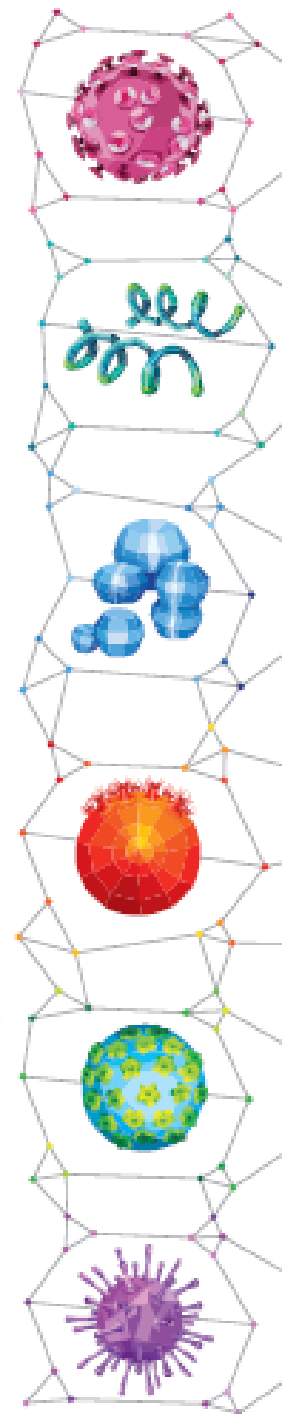

Co to jest rzeżączka?

Rzeżączka to zakażenie wywołane przez dwoinkę rzeżączki (bakterię), niekiedy nazywane także trypem.

Zwykle dotyczy cewki moczowej, szyjki macicy lub odbytu, ale zmiany mogą obejmować również spojówki (oczy) lub gardło.

Sporadycznie zakażenie ulega rozsianiu i zajmuje stawy oraz serce – wówczas konieczne jest leczenie szpitalne.

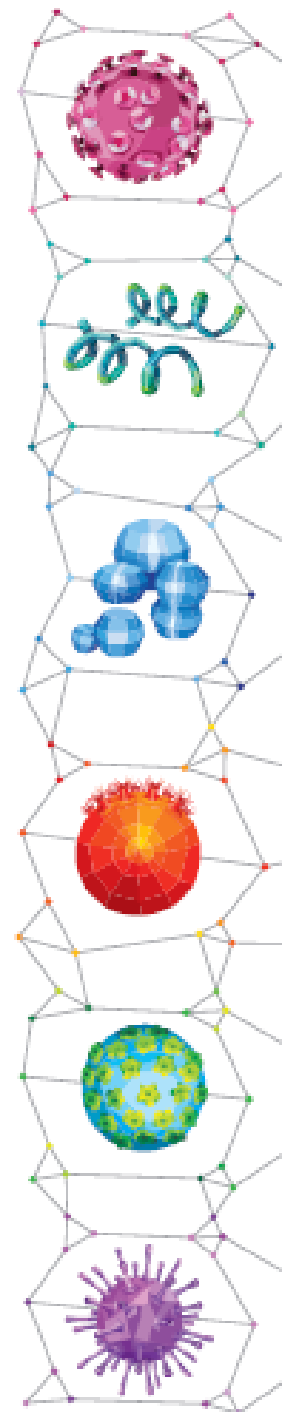

Jak się przenosi?

Przenosi się praktycznie tylko **podczas bardzo bliskich kontaktów bezpośrednich** (dotykanie, pieszczenie, pocałunki) i podczas seksu.

Bakteria szybko ginie poza organizmem, jednak w specyficznych warunkach, jakie panują np. w saunie, może dochodzić do przeniesienia zakażenia przez wspólne siedziska.

W kontaktach seksualnych przed zakażeniem chronią: prezerwatywa, chusteczki lateksowe i rękawiczki.

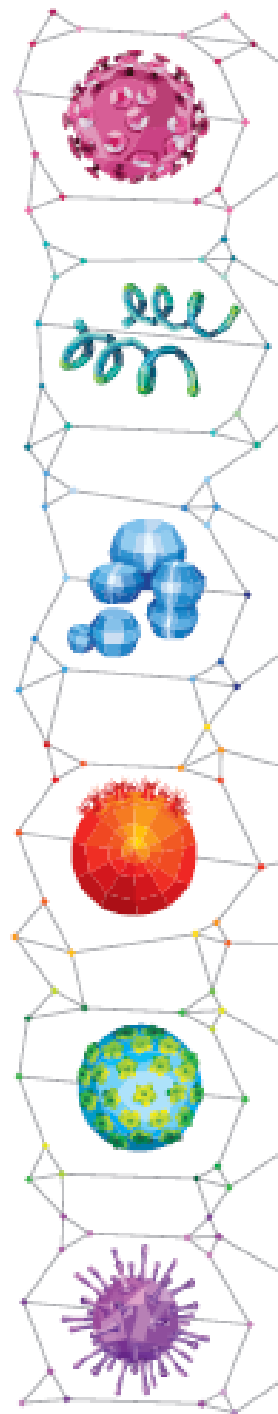

Jakie są objawy?

Objawy i dolegliwości zależą od lokalizacji:

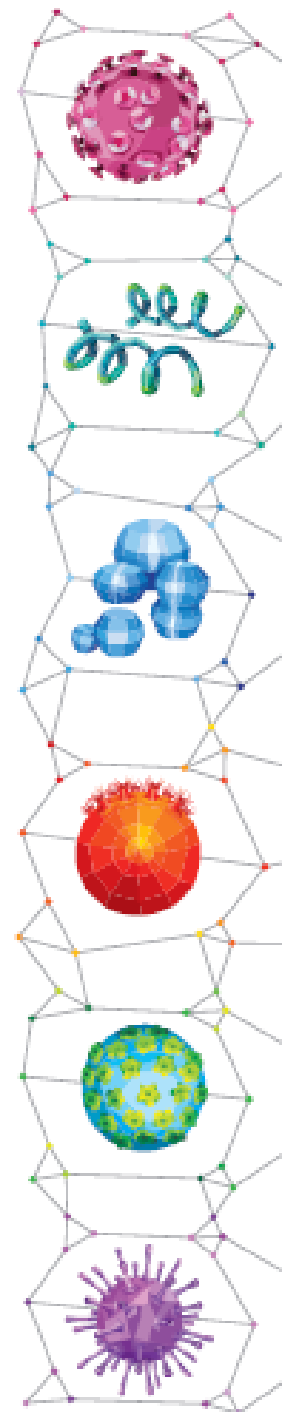
- **Zapalenie cewki moczowej:** ropny wysięk, silne pieczenie podczas oddawania moczu, zaczerwienienie ujścia,
- **Zapalenie szyjki macicy:** ból w podbrzuszu, upławy,
- **Zapalenie odbytu:** ból podczas oddawania kału lub w spoczynku, pieczenie, wyciek ropy z odbytu, zaczerwienienie w okolicy odbytu,
- **Zapalenie spojówek:** zaczerwienienie i obrzęk spojówek, ropny wyciek z oka, ból i nadwrażliwość na światło,
- **Zapalenie gardła:** ból gardła, ropne zmiany, obrzęk.

Rzeżączka może być przyczyną bezpłodności u mężczyzn, niekiedy również u kobiet.

Jak można się zbadać i leczyć?

Diagnostyka opiera się na pobraniu wymazu z cewki moczowej, odbytu, gardła lub spojówek i oceny preparatu pod mikroskopem, a także na wykonaniu posiewu bakteryjnego.

Jak można się zbadać i leczyć?

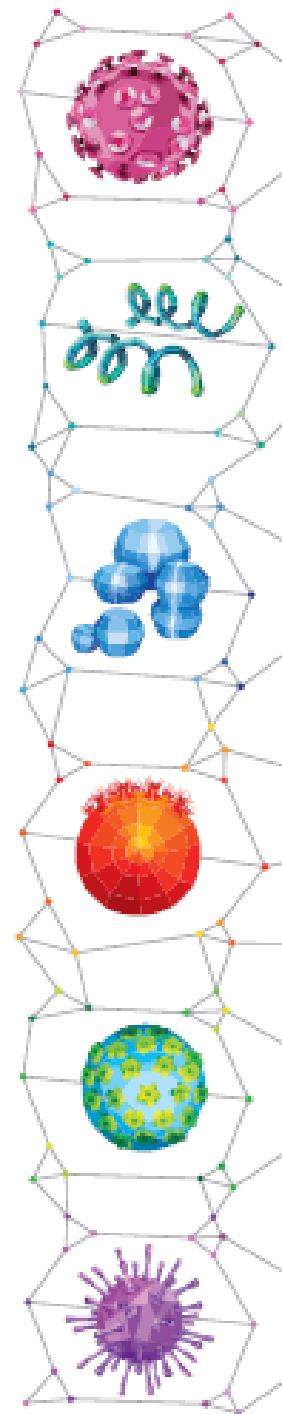
Leczenie jest proste i wymaga przyjmowania antybiotyku przez różnie długi okres (od 1 dnia do 3 tygodni).

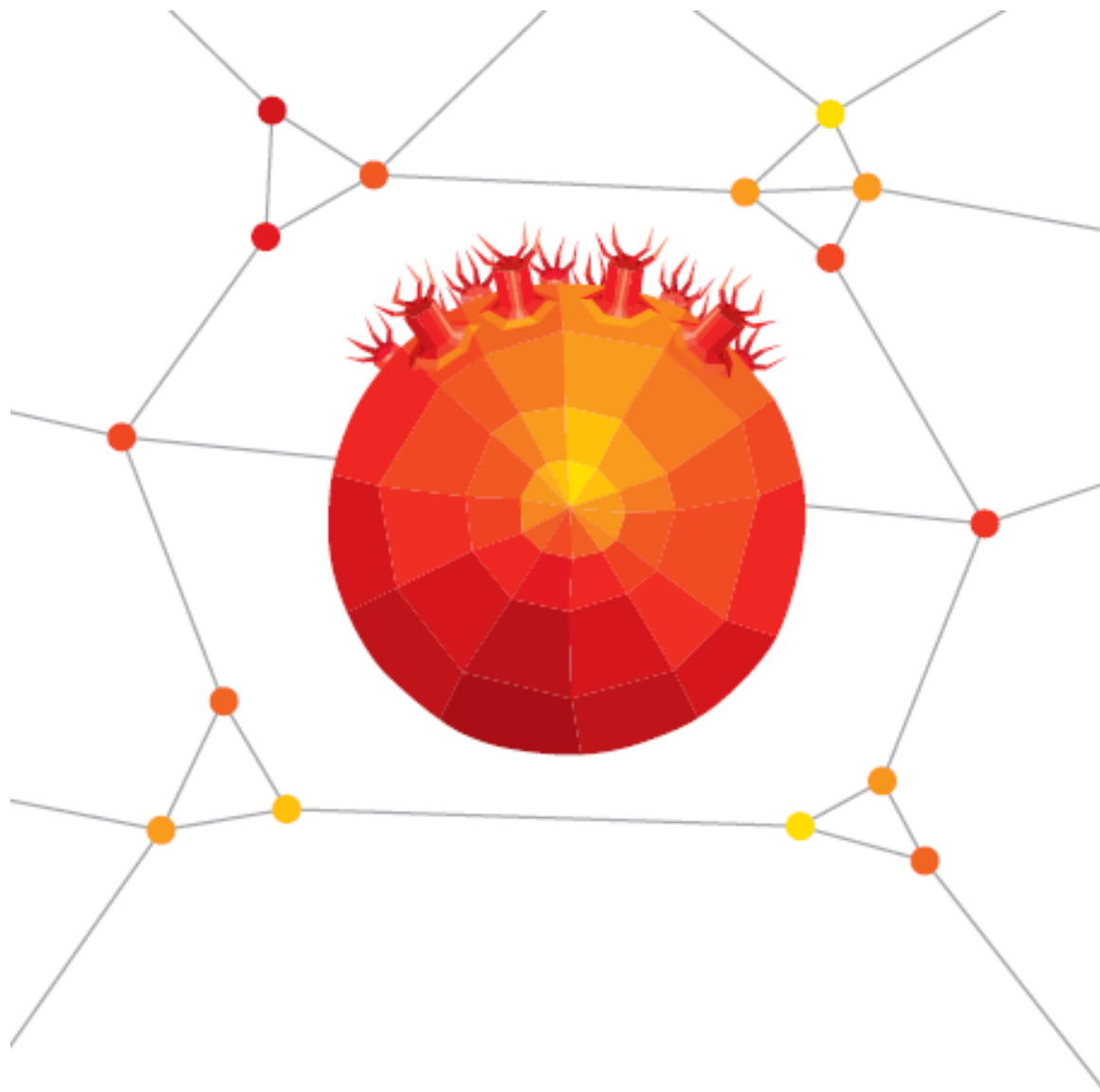
O szczegółach warto rozmawiać z lekarzem.

Coraz częściej obserwuje się przypadki nieskuteczności leczenia związanej z opornością bakterii na niektóre antybiotyki.

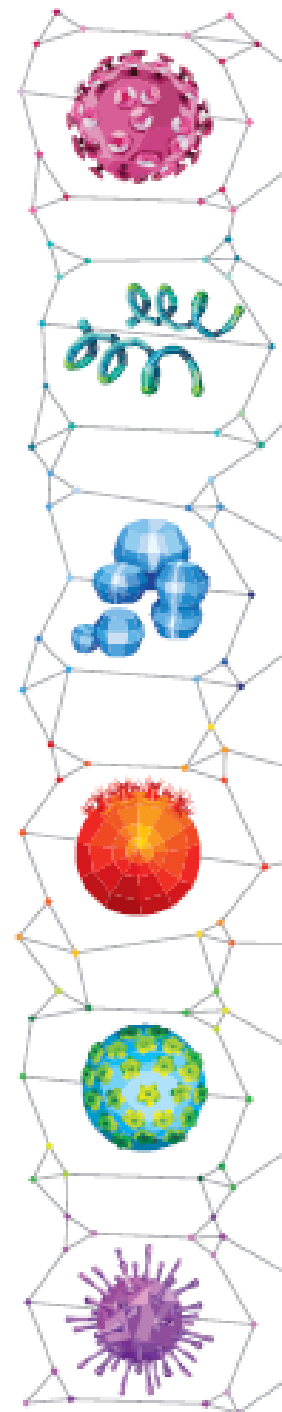
Z tego powodu zaleca się jak najczęstsze wykonywanie posiewów i oznaczanie wrażliwości bakterii na antybiotyki.

Przechorowanie nie zabezpiecza przed kolejnym zakażeniem.

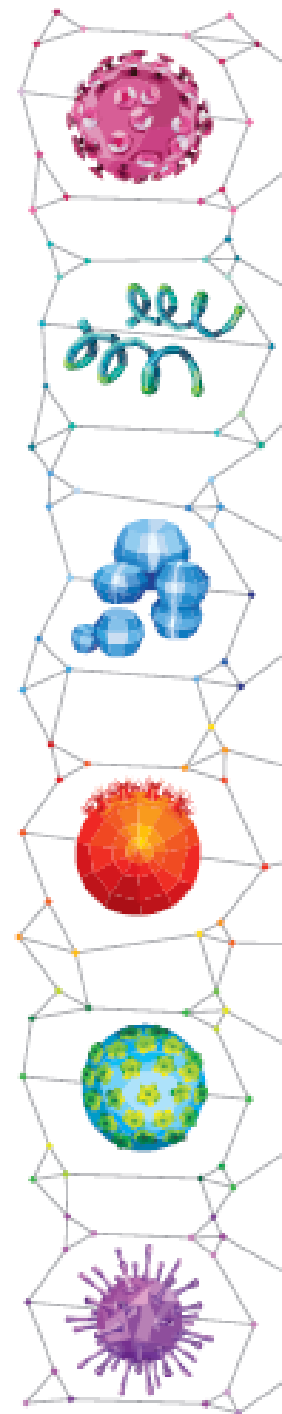

CHLAMYDIOZA

Co to jest chlamydia?

Chlamydia to dość częste zakażenie przez bakterie *Chlamydia trachomatis*, najczęściej obejmujące cewkę moczową, szyjkę macicy, odbytnicę, spojówkę i gardło.

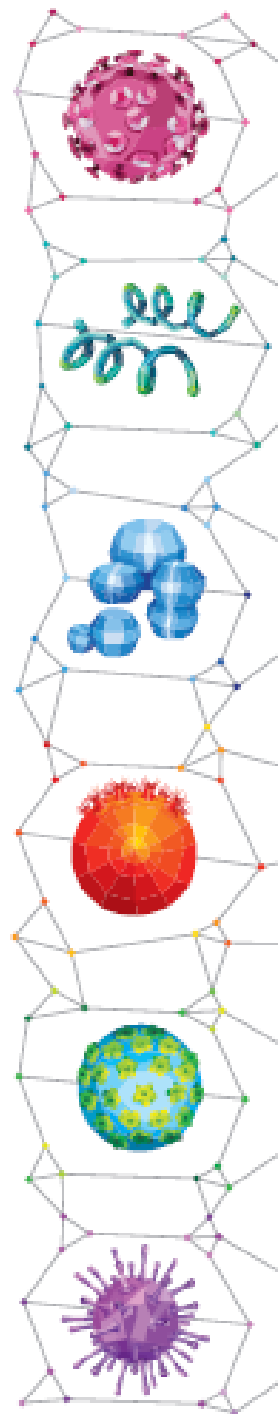
Jak się przenosi?

Zakażenie przenoszone **drogą płciową** (podczas każdego rodzaju kontaktu seksualnego), nawet w przypadku braku kontaktu z nasieniem lub śluzem pochwowym.

Zakaźna jest wydzielina (zwykle śluzowa) z okolic zmienionych zapalnie (cewka moczowa, pochwa, oko, odbyt, gardło).

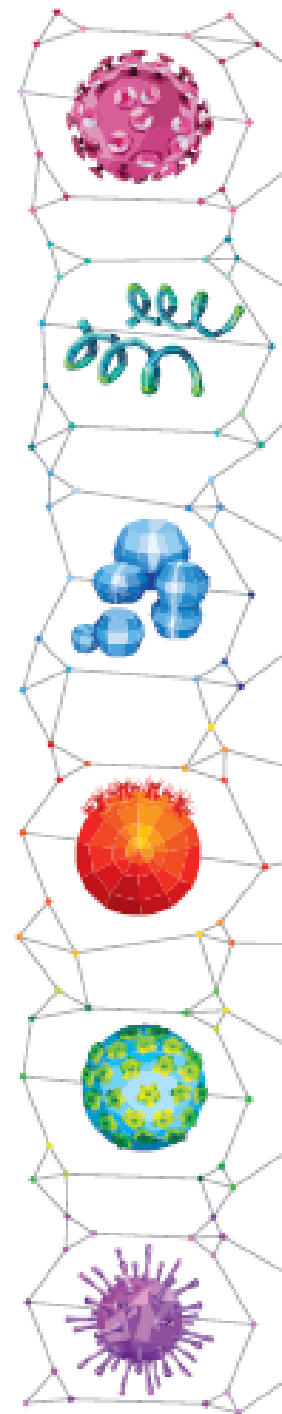
Codziennie kontakty nieintymne nie stanowią zagrożenia.

W kontaktach seksualnych przed zakażeniem chronią: prezerwatywa, chusteczki lateksowe i rękawiczki.

Jakie są objawy?

Zazwyczaj dotyczą **dróg moczowych** (zapalenie cewki moczowej lub pochwy/szyjki macicy) i należą do nich: śluzowy wyсіk z cewki moczowej, pieczenie podczas oddawania moczu, upławy i świąd. Zakażenie może dotyczyć również **odbytu, gardła czy spojówek** i przebiegać z zaczerwienieniem, wyсіkiem lub bólem.

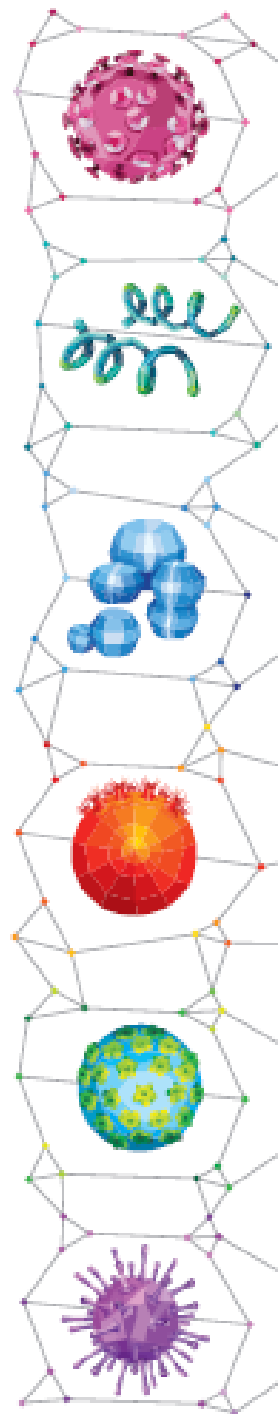

Jakie są objawy?

Objawy pojawiają się zwykle w ciągu 3 tygodni od zakażenia i są zbliżone do rzeżączki, ale **częściej stwierdza się przebieg bezobjawowy.**

Jeśli dolegliwości jednak wystąpią, są mniej nasilone niż w przypadku rzeżączki.

Zarówno chlamydia, jak i rzeżączka mogą przebiegać z zapaleniem jąder/najądrzy, a u kobiet – z zapaleniem przydatków, co po wielu latach może prowadzić do zwłóknienia jajowodów, jednej z przyczyn bezpłodności kobiet.

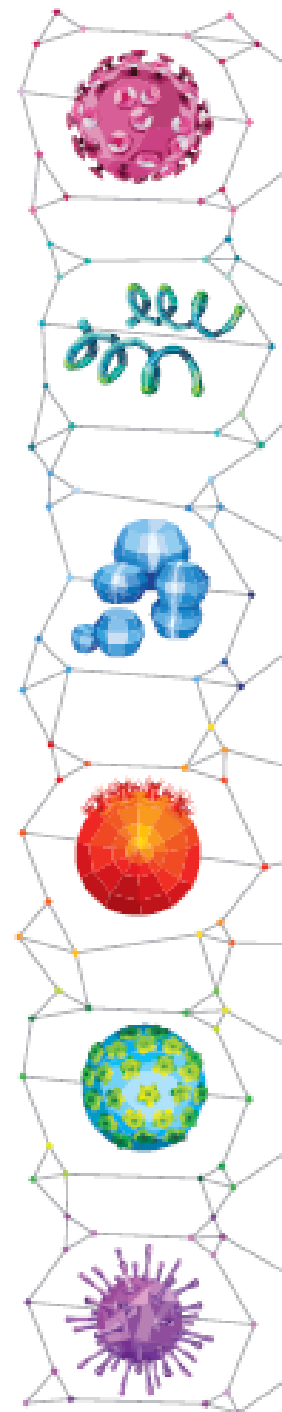

Jak można się zbadać i leczyć?

Obecnie metodą zalecaną w diagnostyce chlamydiozy jest badanie molekularne (genetyczne) materiału pobranego podczas wymazu z miejsc podejrzanych o zakażenie – najczulsza metoda diagnostyczna.

Wymaz ze spojówek, gardła, odbytu, pochwy czy cewki moczowej można także ocenić pod mikroskopem, jednak jest to badanie mniej czułe i dostępne wyłącznie w specjalistycznych laboratoriach mikrobiologicznych (technika immunofluorescencji).

Na 2 godziny przed badaniem nie należy oddawać moczu. Niekiedy do diagnostyki wykorzystywany jest również mocz, jest to jednak metoda mniej czuła.

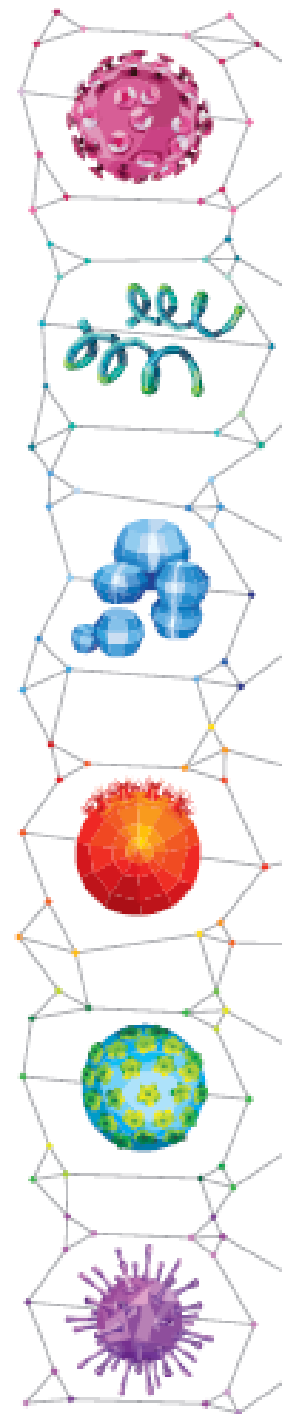
Jak można się zbadać i leczyć?

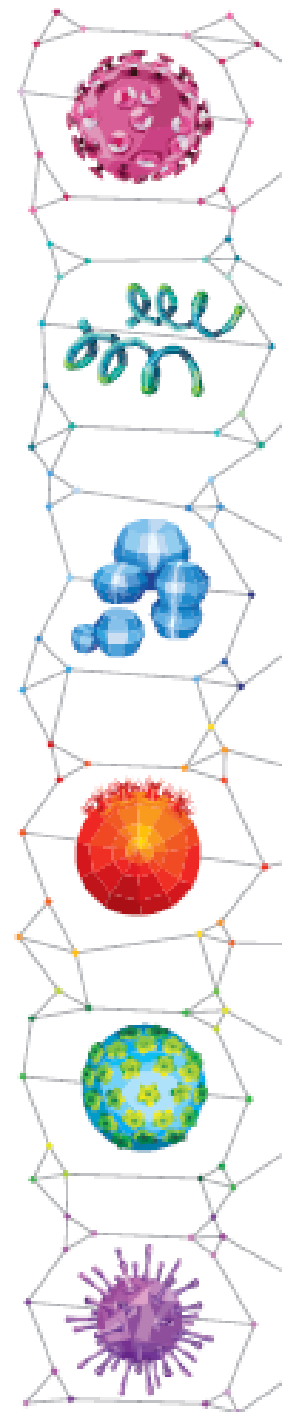
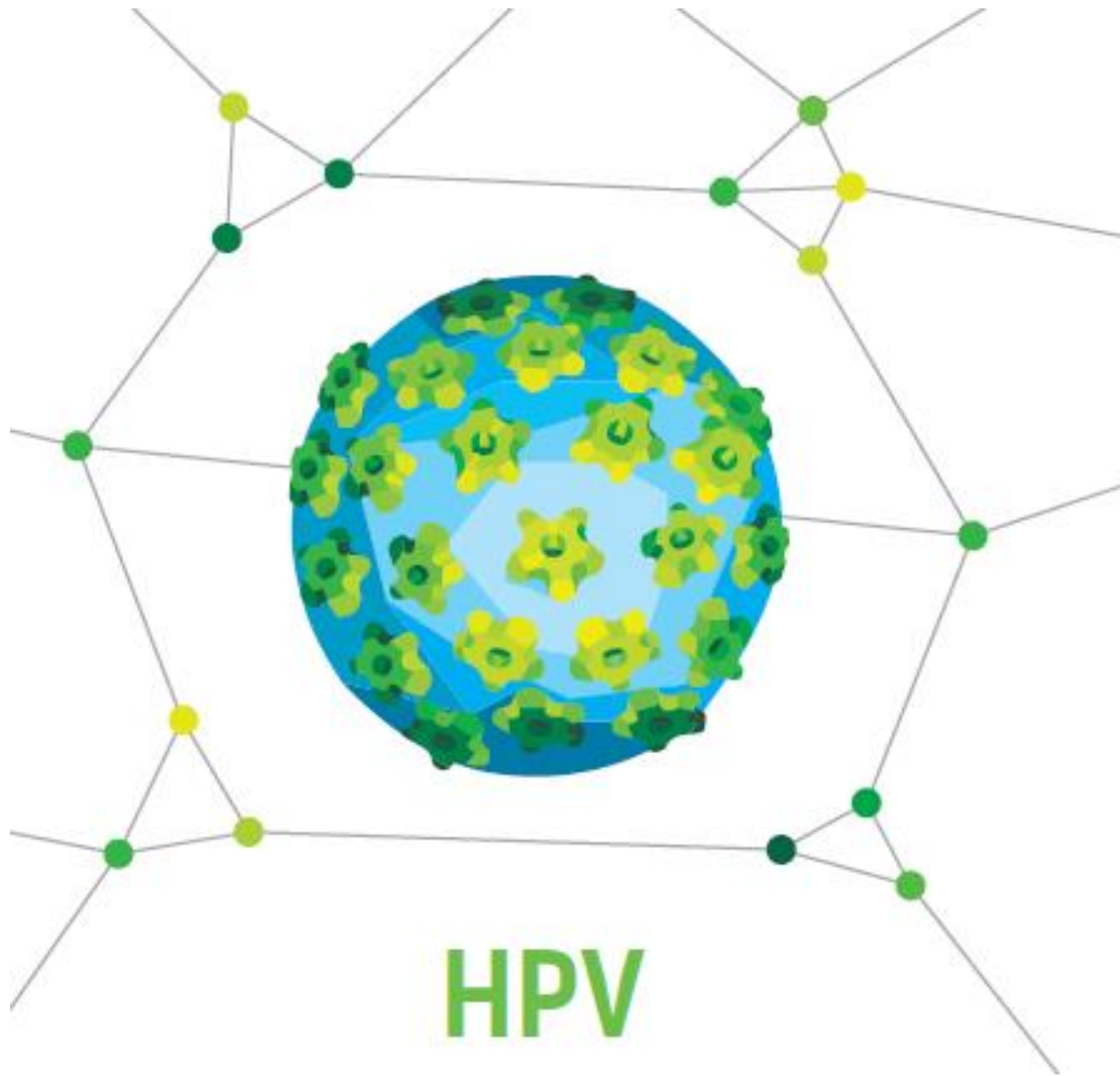
Leczenie jest skuteczne i proste.

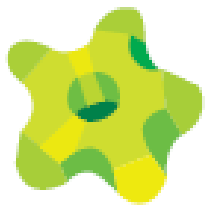
Antybiotyk stosowany jest przez różnie długi okres (od 1 dnia do 2 tygodni w zależności od zastosowanego antybiotyku) – szczegóły należy omówić z lekarzem.

Nie stwierdza się problemu oporności bakterii na antybiotyki.

Przechorowanie nie zabezpiecza przed kolejnym zakażeniem.

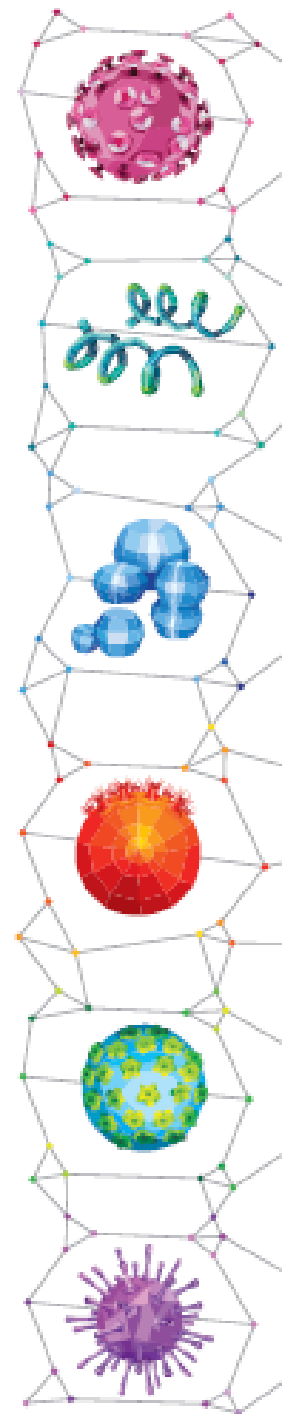
Co to jest HPV?

HPV to bardzo powszechnie występujący i bardzo zakaźny wirus brodawczaka ludzkiego.

Istnieje prawie 200 różnych rodzajów HPV, a zakażenie niektórymi z nich może istotnie zwiększać ryzyko wystąpienia nowotworów sromu, szyjki macicy, penisa, odbytu i gardła.

Zmiany wywołane przez HPV nazywane są brodawkami, a jeśli występują na błonach śluzowych – kłykcinami.

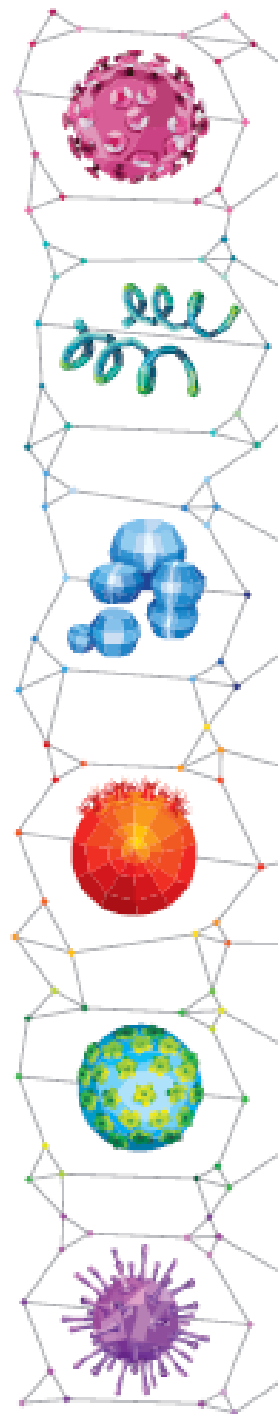
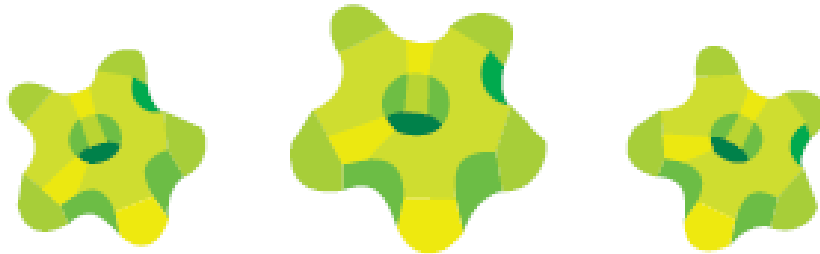
Potoczna nazwa dla zmian skórnych wywołanych przez HPV to kurzajki.

Jak się przenosi?

Zakażenie najłatwiej przenosi się **podczas kontaktów płciowych** (każdego rodzaju), **bliskich kontaktów intymnych lub podczas korzystania z basenu lub sauny, ze względu na dłuższą styczność**, powstawanie mikrourazów i wilgotne środowisko.

Podjeżewa się, że również bliskie kontakty codzienne mogą prowadzić do zakażenia.

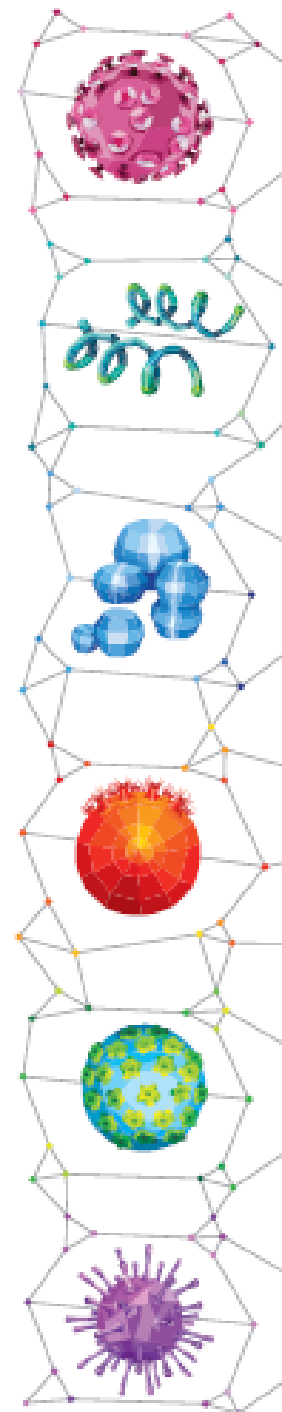
Jakie są objawy?

Zakażenie może przebiegać bezobjawowo, zwykle jednak w miejscu namnażania się wirusa dochodzi do powstania brodawek (kłykciny o kształcie kalafiora, grudek, wypustek).

Są one zakaźne i mogą rozsiewać się na inne okolice ciała lub na inne osoby.

Po ich naderwaniu (przypadkowo lub podczas współżycia seksualnego) dochodzi do znacznego krwawienia, co może zwiększać ryzyko zakażenia HIV.

Prezerwatywa, rękawiczki i chusteczki lateksowe chronią przed zakażeniem podczas kontaktu seksualnego, jednak z uwagi na rozległą obecność wirusa na skórze, do przeniesienia HPV może dochodzić przez okolice nieosłonięte.

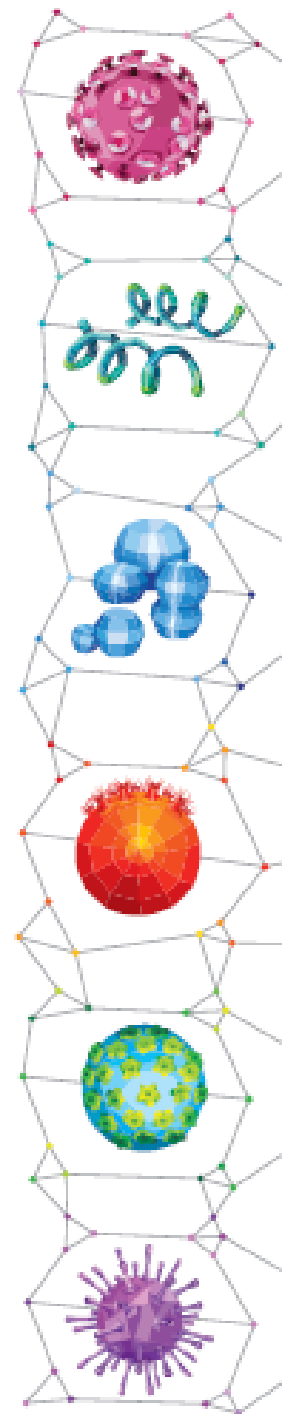

Jak można się zbadać i leczyć?

Jeśli brodawki są widoczne zwykle wystarcza dokładne obejrzenie skóry lub okolicy narządów płciowych i odbytu.

Nierzadko konieczne jest jednak przeprowadzenie badania ginekologicznego (w tym kolposkopii) lub proktologicznego.

W celu potwierdzenia zakażenia bezobjawowego konieczne jest natomiast pobranie wymazu z podejrzanej okolicy i wykonanie badania molekularnego (genetycznego) metodą PCR (łańcuchowa reakcja polimerazy).

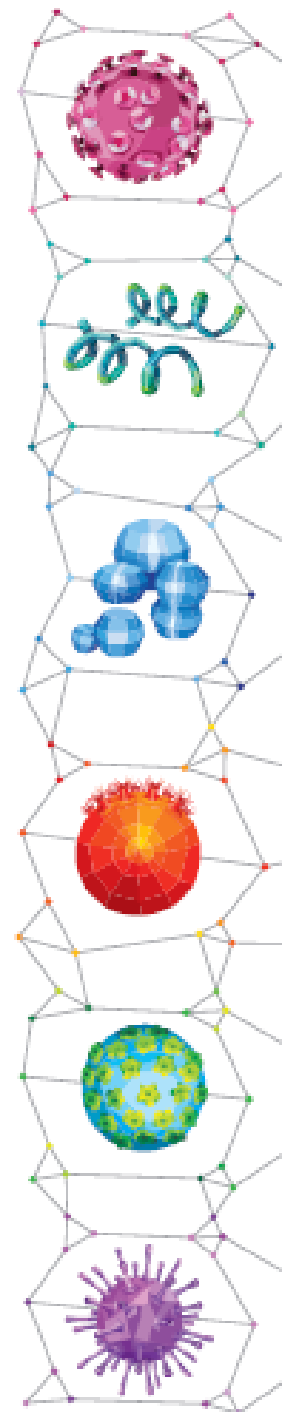
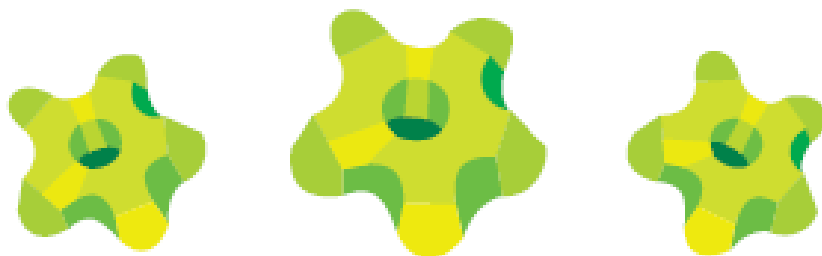

Jak można się zbadać i leczyć?

Widoczne brodawki należy leczyć przez wymrażanie ciekłym azotem, umiejętne usuwanie laserem albo za pomocą specjalnych środków chemicznych.

Do nawrotów dochodzi względnie często – leczenie należy wówczas powtórzyć.

Zmiany przerośnięte, rozległe i głębokie mogą wymagać usunięcia chirurgicznego.

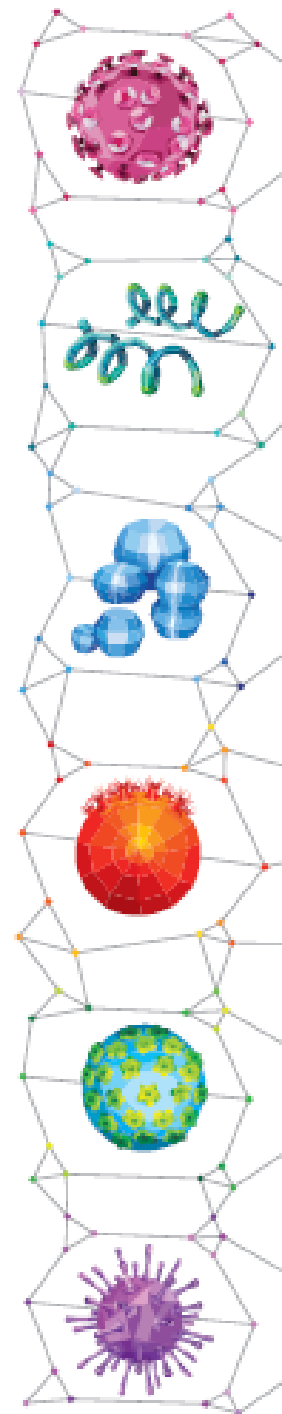

Jak można się zbadać i leczyć?

Szacuje się, że jedynie u około 50 % osób dochodzi do pełnego wyleczenia i pozbycia się wirusa z organizmu. Z tego powodu po leczeniu brodawek/kłykcin, a także w przypadku zakażeń bezobjawowych, niezbędne są regularne kontrole u ginekologa lub proktologa w celu wczesnego wykrycia i leczenia ewentualnych zmian nowotworowych.

U osób z zaburzeniami odporności odsetek pełnych wyleczeń może spadać do mniej niż 30 %.

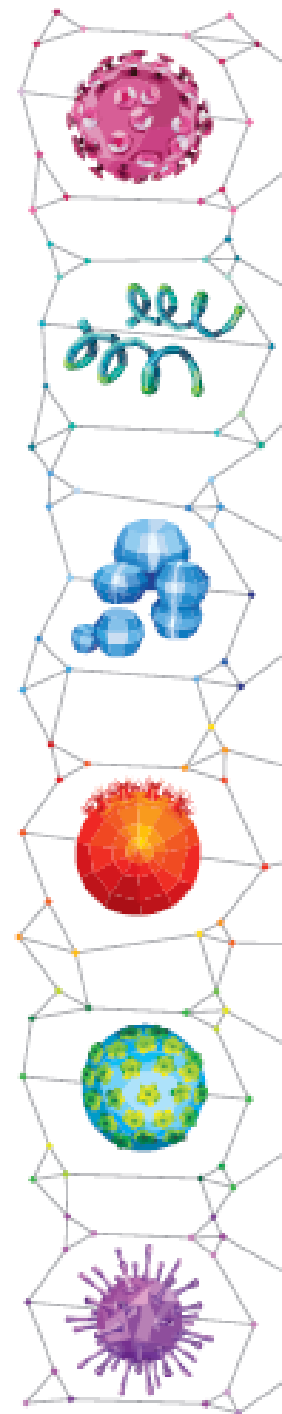
Jak można się zbadać i leczyć?

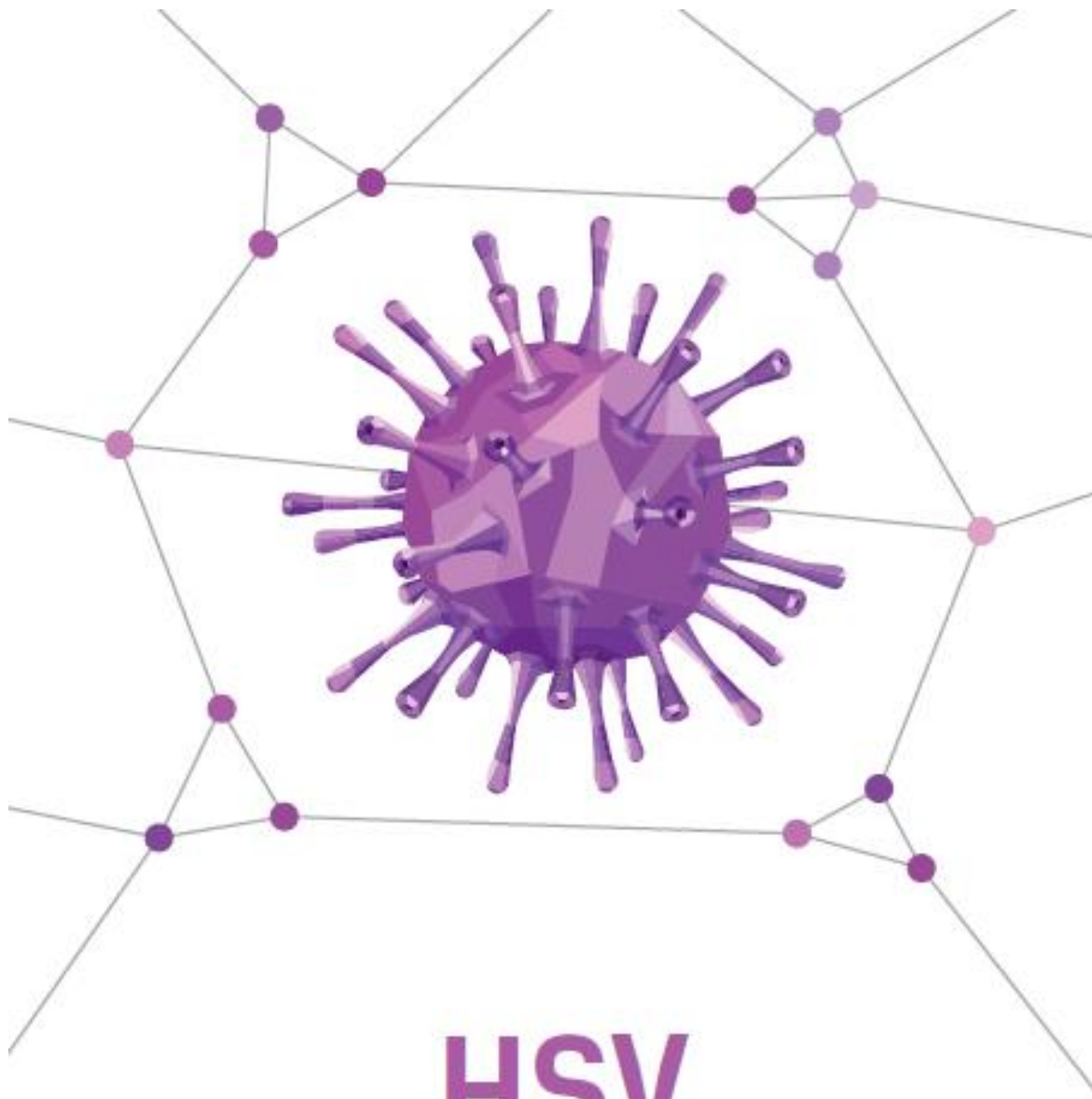
Od kilku lat dostępne są szczepionki chroniące przed zakażeniem najczęstszymi (6, 11) i najgroźniejszymi (16, 18) rodzajami HPV.

Szczepienie należy wykonać przed podjęciem współżycia płciowego (najlepiej około 13. roku życia), a według danych z USA należy je rozważyć nawet do 27. roku życia.

Dawki przypominające należy przyjmować co 2-3 lata.

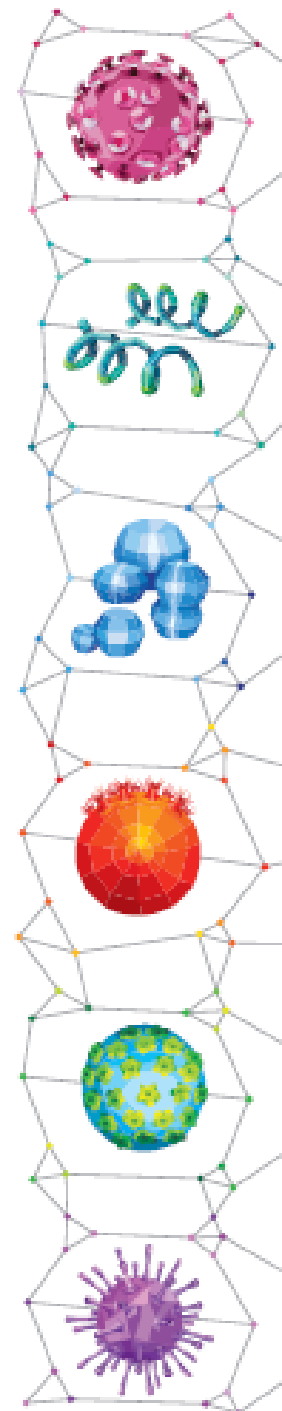
Szczepionka nie chroni przed pozostałymi rodzajami wirusa, choć na ukończeniu są prace nad nową szczepionką zabezpieczającą przed większą liczbą rodzajów HPV.

HSV

Herpes Simplex Virus

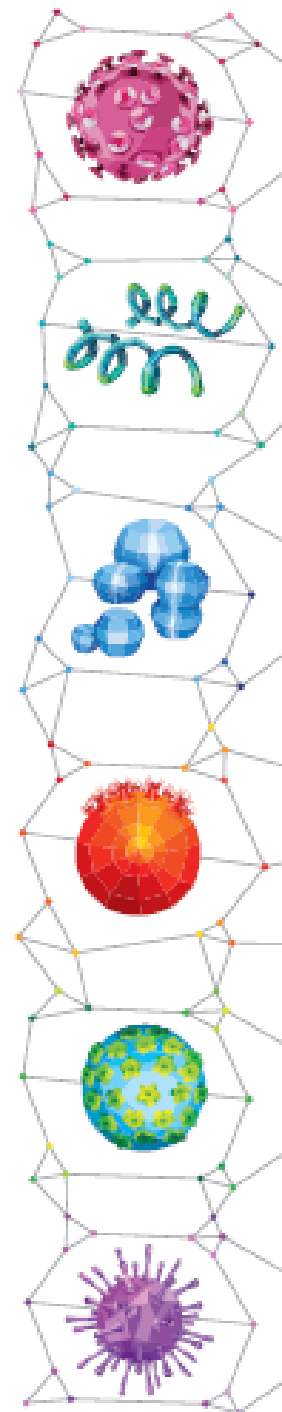
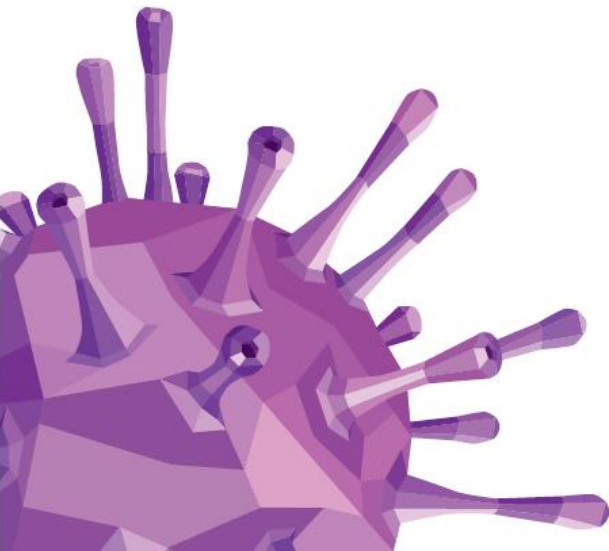

Co to jest HSV?

HSV to **ludzki wirus opryszczki**.

Wyróżnia się dwa jego rodzaje:

- **HSV-1** – częściej wywołujący zmiany w obrębie twarzy (tzw. zimno) i tułowia,
- **HSV-2** – częściej wywołujący zmiany w obrębie narządów płciowych.

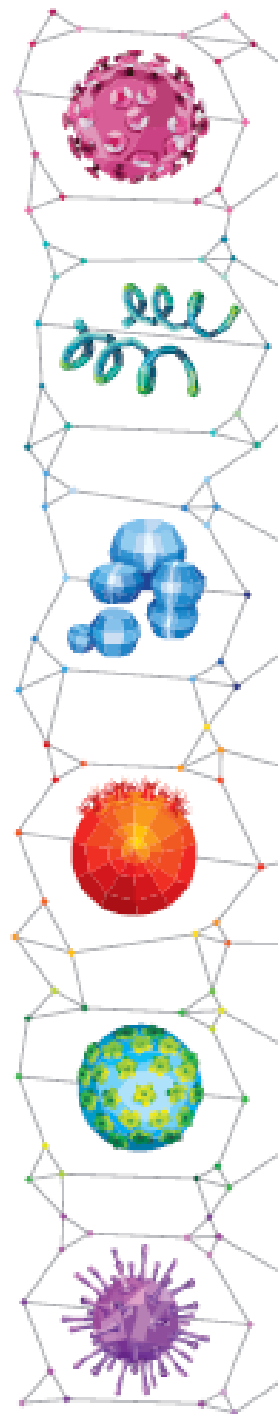

Jak się przenosi?

Zakażenie jest przenoszone **podczas bliskich kontaktów z osobami z czynnymi zmianami na skórze i błonach śluzowych** (pęcherzyki, owrzodzenia), a w mniejszym stopniu również podczas kontaktów z osobami zakażonymi bezobjawowo.

Po pierwotnym zakażeniu wirus pozostaje w uśpieniu w zwojach nerwowych, gdzie w razie spadku odporności może dojść do jego reaktywacji i ponownego pojawienia się zmian w okolicy unerwianej przez zajęte zwoje nerwowe.

Do zakażenia HSV-1 dochodzi zazwyczaj w okresie młodości, natomiast HSV-2 – zwykle podczas kontaktów seksualnych.

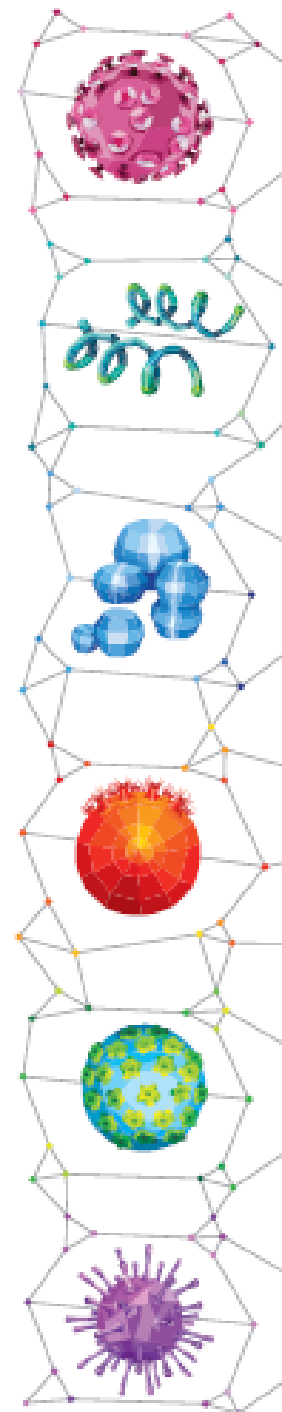

Jakie są objawy?

Zarówno w przypadku zakażenia pierwotnego, jak i jego reaktywacji pierwszym objawem jest **przeczulica i swędzenie** w miejscu namnażania się wirusa, następnie pojawiają się **zaczerwienienie i grudki, zmieniające z kolei w pęcherzyki pokryte cienką warstwą naskórka**.

Pęcherzyki łatwo pękają i przekształcają się w płytkie, lecz bolesne owrzodzenia (na skórze i błonach śluzowych).

Obecność tych owrzodzeń zwiększa ryzyko zakażenia HIV o 5-10 razy.

Jak można się zbadać i leczyć?

W większości przypadków zakażenie można rozpoznać na podstawie wyglądu zmian.

W razie wątpliwości pobiera się niekiedy fragment owrzodzenia i ocenia go pod mikroskopem.

W leczeniu stosuje się acyklowir, zwykle przez 5-7 dni, niekiedy dłużej.

W przypadku zmian rozległych, nawracających lub zakażonych (również bakteryjnie) konieczne może być wydłużenie terapii i dołączenie antybiotyku.

W skrajnych przypadkach, np. gdy zmiany często nawracają, acyklowir może być stosowany przez wiele miesięcy lub lat.

